

Preek bij Marcus 16 : 1 – 8

Gemeente van Christus,

In de jaren 90 had je een populair televisieprogramma, genaamd Jiskefet. Dat was een serie vol absurde humor van een trio heren waaronder de latere successchrijver Herman Koch. Jiskefet was een soort Koot en Bie, maar dan een tandje erger. Zijn er onder jullie fans van Jiskefet?

Ze hadden allerlei typetjes, waaronder ‘de proleten’: Johnny en Willy, twee ras-Amsterdammers in fluoriserend trainingspak Een beroemde sketch van de proleten is ‘De Boekenwinkel.’

Daarin gaan Johnny en Willy, die duidelijk nog nooit een boekwinkel van binnen hebben gezien, op zoek naar een boek voor de vriendin van Johnny.

Johnny is nogal intimiderend en ontvlambaar, en zegt tegen de winkeljuffrouw in plat Amsterdams:

“Ik zoek een boek voor m’n vriendin. Het moet een boek zijn, dat iemand op zoek is ergens naartoe, maar of die het vindt, dat is vraag 2. En dan raak je in verwarring. Maar het belangrijkste is, dat het een boek is met een open einde. Een open einde, ja! En dat boek, dat ga jij voor me zoeken. Gaat dat lukken?”

De winkeljuffrouw gaat zenuwachtig op zoek, en komt snel met een boek aanzetten. Zit er een open einde aan, vraagt Johnny. Jaja, zegt de vrouw. Zeker weten? Ja, zeker weten. En weg is Johnny, met het boek voor z’n vriendin.

Maar twee weken later komt hij woedend de boekenwinkel binnenstormen en roept: *“Noem jij dat een open einde? Mijn vriendin zegt dat ze elkaar aan het einde vinden! Já? Het is geen open einde!”*

Waarop de juffrouw een fatale fout maakt door te zeggen: “Misschien heeft uw vriendin het verkeerd begrepen?” U begrijpt, dat had ze beter niet kunnen zeggen... want nu loopt de situatie echt uit de hand.

Die arme juffrouw van de boekenwinkel. Zij had zich een hoop ellende kunnen besparen, als ze Johnny een exemplaar had meegegeven van het evangelie van Marcus! Want dat is zéker een boek met een open einde!

Het stuk dat we hebben gelezen uit Marcus 16, vers 1 tot 8, dat is het slot van het hele evangelie. Bij de andere evangelisten, Mattheus, Lucas, Johannes, volgt er na de opstanding nog een aantal verhalen, waarin Jezus aan zijn leerlingen verschijnt. Maar bij Marcus – het oudste en kortste evangelie, vinden we die verhalen niet.

Ja, als je in de bijbel kijkt, dan zie je dat er na vers 8 nog wél een aantal verschijningsverhalen volgt. Maar de geleerden zijn het erover eens dat dát stuk pas later door anderen is toegevoegd. Het originele einde, dat is vers 8.

En daarmee eindigt Marcus zijn evangelie dus met vrouwen die wegvluchten, bevangen door angst en schrik. In totale verwarring. Einde verhaal.

Het is precies het open einde, waar de proleet Johnny naar op zoek was. Maar of het ook het einde is, waar wij naar op zoek zijn, dat is nog maar de vraag. Want we komen hier vanmorgen op ons paasbest, en we zijn wel toe aan een feestje.

Na veertig dagen lijdenstijd is het eindelijk Pasen. Én zomertijd, lente. We zingen uitbundig: 'Ik zeg het *allen* dat hij leeft.' Maar bij Marcus lijkt het paasfeest niet echt op gang te komen. De vrouwen werken niet mee.

En op die vrouwen was onze hoop juist gevestigd. Want de mannen, die waren al eerder afgehaakt. De leerlingen van Jezus. Die zijn in geen velden of wegen meer te bekennen.

De enigen die gebleven zijn, dat zijn de vrouwen. De vrouwen, die Jezus al in Galilea hadden gevolgd. En voor hem hadden gezorgd. Die waren meegetrokken helemaal naar Jeruzalem.

Die vrouwen hadden alles gezien. Zijn kruisiging én zijn begrafenis. Zij zijn de enige overgebleven getuigen. De enigen die nog zouden kunnen vertellen hoe het verder gaat. Óf het verder gaat.

En dan begint Marcus aan het laatste hoofdstuk van zijn evangelie. De sabbat, de verplichte rustdag, is voorbij, de eerste dag van de week breekt aan. Vroeg in de morgen gaan de vrouwen op weg. Met geurige olie... om een dode te balsemen.

Dat geeft al aan dat zij geen verwachtingen meer koesteren. Dat voor hen alle hoop vervlogen is. En geef ze eens ongelijk. Jezus – hun Heer en meester, hun vriend en toeverlaat - hij is dood en begraven. Zijn volgelingen zijn verdwenen. Het was een mooie droom, maar dromen zijn bedrog.

Ja, Jezus had bij leven wel gesproken over zijn ópstanding uit de dood, over een toekomst. Maar wat betekent dat in hemelsnaam: opstanding uit de dood?

Dat wisten de leerlingen niet, dat weten de vrouwen niet, en laten we eerlijk zijn: dat weten wij toch eigenlijk ook niet. Voor velen van ons is de dood een stuk reëler dan de opstanding.

Opstanding lijkt wel een beetje op die roos waar het Koor aan het begin over zong, een roos met stekels: prachtig om te zien, maar moeilijk om beet te pakken. Een vergezicht, op z'n best.

En dan rest je dus niets anders dan de dode te balsemen, en de laatste eer te bewijzen. Dat is het enige wat de vrouwen nog kunnen doen. Maar zelfs dát wordt nog een hele uitdaging, wánt, vragen ze zich onderweg af: “Wie zal voor ons de steen voor de ingang van het graf weggrollen?”

Het lijkt zo'n praktische vraag waar je pas op het laatste moment aan denkt. Maar ik vermoed dat deze vraag van de vrouwen het verhaal overstijgt: ‘Wie zal voor ons de steen voor de ingang van het graf weggrollen?’

Het is misschien een vraag die ons allemaal bij tijd en wijle kan bezighouden. Als we het nieuws en de actualiteit tot ons laten doordringen.

Al het onheil dat dreigt. De polarisering en verruwing in ons land en het groeiend antisemitisme. De klimaatverandering en de onwil of onmacht bij politici en wereldleiders om daar echt iets aan te doen. De spanningen, die toenemen tussen Oost en West.

De dood van Aleksej Navalny, de Russische voorvechter van vrijheid en democratie. De oorlog in Oekraïne. De mensonterende toestand in Gaza: al die verwoesting, en honger, en wanhoop.

Wie zal voor ons de steen weggrollen?

Ook in je eigen leven kan het potdicht zitten. Als je zorgen hebt. Als je tobt met je gezondheid. Als je depressief bent of burn-out. Als je niet weet hoe je rond moet komen. Als je een geliefde kwijtraakt. Dan kun je je afvragen hoe het ooit nog goed kan komen. ‘Wie zal voor ons de steen weggrollen?’

Misschien is dat wel de kernvraag van Pasen. Wie opent voor ons het graf? Wie bevrijdt ons van die zware steen, die op het bestaan drukt? Die het leven belet om naar buiten te komen? Als wij het niet kunnen, wie keert de dingen dan voor ons ten goede?

Maar dan, bij het graf aangekomen, zien de vrouwen dat die steen voor de ingang van het graf al is weggerold. ‘Het was een heel gróte steen’, zet Marcus er nog eens met nadruk bij. Met andere woorden, deze steen hadden ze nooit zelf kunnen verplaatsen. Nee, het moet iemand ánders zijn die dit graf heeft geopend. De Gans Andere is hier in het spel. God zelf.

Dat blijkt ook als de vrouwen het graf binnengaan. Dan zien ze een jongeman zitten. Een engelachtige verschijning met een wít kleed aan, wit de kleur van het licht, de kleur van Pasen.

Hij stelt de ontstelde vrouwen onmiddellijk gerust: ‘Wees niet bang. Jullie zoeken Jezus van Nazareth, die gekruisigd is. Hij is opgewekt uit de dood, hij is niet hier. Ga terug en zeg tegen zijn leerlingen: ‘Hij gaat jullie voor naar Galilea, daar zullen jullie hem zien, zoals hij jullie heeft gezegd.’

Dat had Jezus inderdaad gezegd. Dat hij hen na zijn opstanding zou voorgaan naar Galilea. En als Marcus hier gestopt was, bij vers 7, dan was het nog steeds wel een open einde, maar dan konden wij als lezers in elk geval nog denken: nou, dat komt dan vast wel goed. Die vinden mekaar wel.

Maar de evangelist voegt nog één laatste regel toe: ‘Ze gingen naar buiten en vluchtten bij het graf vandaan, want ze waren bevangen door angst en schrik. Ze waren zo erg geschrokken dat ze tegen niemand iets zeiden.’ ... Punt.

En zo eindigt het paasverhaal alsnog abrupt, met angst en zwijgen... Met andere woorden: ‘Ik zeg het *niemand* dat hij leeft.’

Zo begint Pasen met totale sprakeloosheid. Met onmacht om iets te zeggen. Want is het niet eigenlijk onbevattelijk? Zijn de woorden niet te groot? Al die halleluja's, overschreeuwen we onszelf niet?

Zoals een vrouw eens aan een dominee vroeg bij de uitgang van de kerk: “Gelóóft u nou alles wat u ons heeft laten zingen?” “Nou,” zei de dominee, “als ik het zing wél.”

Want wij zingen ons geloof niet úit, wij zingen ons geloof ín. Wij hébben het niet, we moeten het telkens weer ontvangen.

Geloof is angst laten varen. En het tóch te durven zeggen, en anders maar te zingen: dat het kwaad het niet wint, dat geweld niet loont, dat liefde sterker is dan de dood. En dat er geen steen zo zwaar is, of God zál hem weggrollen.

Geloof is angst laten varen. Of dat de vrouwen in het verhaal ook zal lukken, dat weten we niet. Want het is een boek met een open einde. Ja, de vriendin van Johnny zou het prachtig vinden.

Rest nog wel de vraag: waaróm zou Marcus zijn evangelie zó eindigen? Met een open einde? Met ontzetting en verwarring?

Misschien wel om óns te prikkelen. De leerlingen zijn afgehaakt, de vrouwen vluchten weg. De enige overgebleven kandidaten, dat zijn wíj, jij en ik. En de vraag ligt dus nu op óns bord: wat doe jij?

Wat doe jij met de boodschap van de witte jongeman? Die zegt: ‘Jezus gaat jullie voor naar Galilea, daar zullen jullie hem zien.’

Wat zien? Hoe zien? Wat ís Galilea? Dat is waar het allemaal begonnen is met de weg van Jezus. Daar begon hij onvergetelijk te vertellen dat het koninkrijk van God nabij is. Daar begon hij mensen te helpen en te helen en hun levens te veranderen.

Naar Galilea gaan, dat betekent dus: terug naar het begin van het evangelie. Het boek is niet uit, nee, het verhaal van Jezus moet telkens opnieuw verteld worden. Door óns. En het is nu aan óns om hem te volgen. Vanaf het begin.

Hij is in Galilea, dat wil zeggen: hij is daar waar zijn woorden klinken. Hij is daar waar zijn daden navolging krijgen. Galilea, dat is de Veluwe, dat is Apeldoorn, dat is ons eigen leven. Dáár zul je hem zien. Dáár zal hij zichtbaar worden.

Als je zijn woorden doet. Als jij jouw licht laat schijnen waar het donker is. Als je de minste durft te zijn. Als je leeft uit vertrouwen en niet uit angst en zelfbehoud. Als je leert delen.

Je zult Jezus zien in Galilea, als je de wonden van de wereld aanraakt. Als je niet wegstijgt en het lijden van anderen niet uit de weg gaat. En als je je eigen pijn opgenomen weet in Gods liefdevolle handen.

Je zult Jezus zien in Galilea, als je groeit in geloof, hoop en liefde. In geduld, trouw, vergeving, gastvrijheid, zachtmoedigheid, duurzaamheid.

Dán is hij zichtbaar in ons midden. Dan wordt de zware steen weggerold. Dan kunnen wij opstaan, het graf uit en het leven tegemoet.

Zo is Pasen een boek met een open einde.

*Hart vermoedt het, verstand wikt en weegt het,
God geve het – of zeg niet God,
zeg bron van vrijheid, genade.
Noem hem komende, liefde,
eerste en laatste, alles in allen.*

Amen.